

svoj plajš iz domačiga sukna ogernil in širok klobuk na glavo djal, ter se je v deževnimu vremenu na pot podal; Krajnica je pa rjuho is domačiga platna okoli sebe ogernila in dežju naproti šla. Taki dež-obrani so le malo veljali, in ne krajcerja ni šlo za-nje iz dežele. Sčasama so pa naši kmetje bolj gosposki postali in so jeli polimane dežobrane nositi; tudi ti niso deželi veliko denarjev pojedli, kér so bili iz domačiga blaga narejeni. Zdaj se pa ti le še pri kakimu pohlevnimu starčiku ali kaki stari ženici sem ter tje vidijo: vsi drugi pa nosijo bavélaste dežobrane, bahači pa clo svilne (židane). Res je sicer, de tudi te marele domači rokodelci po kmetih in v mestih izdelujejo, vunder pri vsem tem vsako leto veliko tavžent iz dežele beži. Za koga pa? bo marsikdo prašal, ki ne vé, de vsak posamezen del, ki se k tem marelam potrebuje, iz ptujih dežel pride. Bavélo, palice, pušice, konce (špice) in podpornje (rorčike), dobivajo naši kupci iz Dunaja, iz Českiga ali iz Hamburga; ne kosčik za to rokodelstvo se v domačii ne izdeluje.

Jest sam eniga kupca v Ljubljani poznam, kateri na leto okoli 4 tavžent goldinarjev v srebru za tako blago na Dunaj in v druge kraje pošle. Ne bom preveč povédal, če rečem, de tedaj na leto nar manj 50 tavžent goldinarjev za bavélaste dežobrane samo iz Krajskiga v ptuje dežele gre, ktere večidel le kmetje pokupijo, in za-nje svoje lepe petice potrosijo. Kakó bi ne bili sedajni časi slaběji od starih, ko še kmetje takih potroškov poznali niso! Vselej me serce boli, kader toliko ptujiga blaga vidim in se lepih petic opomnim, ktere tukaj v resnici pod kapam leže. Kadar so tedaj Krajnci také dežjaboječé ljudstvo in vsako léto toliko tavžent goldinarjev za dežobrane potratijo, ali bi rokodelcam veliko dobička ne prineslo, ko bi vse k dežobranam potrebno blago v domačii izdelovali? Jest mislim de! —

Obertnimo se po teh opómbah zopet k naši obertniski razstavi, ktera nam je očitno pokazala in poterdila, de so enake razstave nar bolji sredstvo, obertniske izdelke razglasiti. Nobeden somenj ne zamore, če še tako dolgo terpi, take razstave nadomestiti, kjer je vsaka, nej bo še také majhna reč, od toliko ljudi ogledovana bila. Naša razstava je 18 dni terpela, in kér je vsaki dan 5 do 6 sto ogledovavcov imela, jih je skupej nar manj 10 tavžent bilo, ki so jo celi čas obiskovali.

4 tavžent 2 sto in petdeset posameznih izdelkov smo v ti razstavi vidili, ki so jih 2 sto in osemdeset mojstrov va-njo poslali. 195 jih je bilo is Krajskiga, 31 iz Koroškiga, 28 iz Štajerskiga, 20 iz gorniga in 5 iz spodniga Estrajha; 1 pa iz Gorice. Kar število posameznih izdelkov vtiče, je bila Ljubljanska razstava močnejši, kakor popréšna v Celovcu in Gradcu. Kmaló bomo zvedili, med ktére od imenovanih 280 mojstrov bo namenjenih 40 svetinj razdeljenih.

Vse blago je bilo v 7 shrambah za ogled razstavljeno, 3 so bile namreč v Virantovi hiši, kjer je bilo večidel železnine, ključarskih in lončarskih izdelkov in nekaj družilmašin viditi; v Reduti so pa bile 4 shrambe: v eni so bile lesene mašine, usnje in usnjato blagó, v drugi mizarski izdelki in muzično oródje; v tretji in četerti pa mnogoverstno drugo blago prav očitno in umetno razstavljeno. V preddurju teh Redutnih shramb smo latinski napis vidili, ki ga je vodstvo te razstave napravilo v posvečenje veseliga dohoda

našiga presvitliga Cesarja Ferdinanda I. v to razstavo, ki se také glasi:

Ferdinando I. Aug. Pio. Felice. Favente Industriae Promovendæ.

To le nej bo vvod našiga prihodniga popisa od Ljubljanske obertniske razstave!

(Dalje sledí.)

Šhen pri preshizhkih v Mengufhki fari.

Smirej bolj fe kashe, de tudi profti kmetje nafhe Novize pridno berejo, in njih nauke k svojimu pridu obrazhajo. Prizha tega je, de fkorej vfaki teden kak kmetovavez k vredniku teh Noviz pride, to ali uno bolj na tanjko poprafhati, to ali uno sa Novize povedati. Takó je uni dan Miha Korant, shivinški vrazh is Mengfha, k meni prišel, in povedal, de je tudi v Mengufhki fari ni davnej v 14 dnech okoli 125 preshizhev fhen napadel, in de fo jih s v 37. listu priporozhenimi leki rasun 8, ki fo pozerkali, vse druge smerti oteli. Posebno jim je teloh, ki fo ga fkosi ufhefa bolnih shivinzheto savlekli, dobro storil, in lek, ki fo ga is pollota grenjke foli in pollota neke fhtupe napravili, ktera bolno kri od drobja proti koshi shene in ki jo potno fhtupo (Schwitzpulver, pulvis antispadmodicus) imenujejo. Obedve fhtupi fe s bokalam froviga mleka (mleka is pod krave) smefhate in v treh delih zhes dan prafetu v gobez vlijete; ta lek fe fkos tri dni bolnimu shivinzhetu podaja. Zhe je le 24 ur frezhno preshivelo, je bilo smerti gotovo oteto. — To naf ferzhno vefeli! —

Še nekaj v spomin naše presvitle Cesarice.

Naša premila Cesarica so po vsih mestih, ktere so pretečeni mesec z presvitlim Cesarjem obhodili, posebno ženske samostane, oskerbnišnice malih otrok in mnoge druge gojilnice obiskali, ter so se povsod, kamor so prišli, kakor ljubeznjiva mati do svojih otrok milostljivo obnašali. Ta sreča je tudi uboge gluhomutce v Goriški gojilnici (Taubstummen-Institut) dotekla, ktéro so presvitra Cesarica 17. dan pretečeniga mesca obiskali. 12 praznično oblečenih deklic in 19 fantičov zelene vejice in lepe cvetlice v rokah deržaje, jih je z neizrečenim veseljem v gojilnici sprijelo. Premila Cesarica so se v gojilnico pridši, také ponižali, de niso samo pri isprašovanju teh učencov pričijoči bili, ampak tudi vse njih prebivališa na tanjko pregledali. Marsiktero solzo smo vidili na obličju tistih, ki fo ginjeniga serca to milo obnašanje presvitle Cesarice danes gledali!

Premilostljiva Cesarica so bili z vsim naravnjem te gojilnice prav zadovoljni, in so tudi nje vodstvo oprašali: Ali so ti revčiki tudi tudi veseli? — Ja, prav veseli! Njih zdravi in živi vid je tega porok. Preden so premila Cesarica ta kraj zapustili, so tudi radovoljni spisano prošnjo, za razširjanje te gojilnice, ki jim jo je vodja imenovane oskerbnišnice ponižno v roke podal, milostljivo prevzeli.

Ta v resnici koristna in blagodarna učilnica ima komej za 20 učencov prostora, v kateri se jih pa sedaj že 31 znajde. Kar pa začetek te gojilnice vtiče, še to le zraven pristavimo in povémo, de se je skoz mile dari in pripomočke usmiljenih dobrotnikov raznih stanov v letu 1838 pričela; v letu 1842 so pa naš presvitli Cesar Ferdinand I. dva tavžent sto in petdeset goldinarjev vsako leto k

temu namenu blagovoljno privoljili, in berzo po tem cesarskim blagovoljenju je nova zarija ti gojilnici zasijala, in kmalo se je pokazalo, da ta premili dar blagoslovne poganjke žene, kateri se vedno bolj od leta do leta razširjujejo. — Vodstvu pa in učencem se v sercih teh revežev, ki bodo v ti gojilnici v mnogoverstnih učenostih vsiga dobrija podučeni, venci hvaležnosti za njih trud in očetovo prizadevanje spletajo, kateri jih zaljši ovenčujejo, kakor da bi bili iz čistiga zlata in dražih biserov. Zakaj učenci imenovane gojilnice ne bodo samo v bogoslužnosti in družih navadnih naukih podučeni; temuč vsaki se uči tudi eniga koristniga rokodelstva, od kteriga se bo v poznejih časih svojiga življenja lahko živil in vsakdanji kruh pravično služil. Deklice se uče kuhinskih in drusih opravil, ktere so ženskemu spolu primerjene. — Ko sim ni davnej z velikim nastojnikom nemških šol v Gorici, gosp. Staničam, kateri si neumerjoče zasluge za imenovano gojilnico nabira, od nje govoril, se mu je serce vnelo, kakor očetu, ki od svojih ljubeznjivih otrok govori.

Bog mu daj njemu in vsim tistim, ki za te reveže skerbijo in se za-nje trudijo, zdravje in dolgo življenje!

B.

Kmetovski pregovori za mesec Kozopersk.

(Ta mesec ima 31. dni. Solnce stopi v Škorpjona.)

V zadnji četerti tega mesca hudi veter, dež, mraz in sneg razgraja, ker jesensko vreme v zimsko prehaja. — V lepim vremenu mlada luna; lepo vinski terganje. — Če v Kozopersku drevesa rade ne obletē, se vertnarji prihodno leto veliko gosenic boje. — Če drevje pozno obleti, huda zima sledi. — Pred ko v Kozopersku listje odpade, rodovitnej bi prihodno leto. — Konec Kozoperska dež, rodovitno leto. — Mnogo dežja v Kozopersku; mnogo vetra v Grudnu. — Kadar da Kozopersk veliko mraza in vetrov, se bo Prosenec in Svečan orahljal. s.

Oznanilo.

V tiskarnici jermenskiga (armenskiga) samostana na Dunaji se natisuje druga knjiga noviga izdanja Srpskih narodnih pesem in bo konec tega leta gotova.

Sram bi bilo važnost in vrédnost naših narodnih pesem dokazovati zdej, ko je vsimu učenimu svetu znano, da so one ne samo po Evropi v nar znatnejši jezike predstavljene, temuč tudi po Ameriki, kakor v svojim rodu edini porod ljudskiga uma hvaljene in slavljene, in so tako ime našiga naroda več kot vse druge pergodbje razglasile in proslavile.

V teh buhvah bodo junaške pesmi od nar stariih časov do propadstva Srpskiga carstva in gospodstva; na število jih bo okoli 90, od kterih gotovo polovina nikdar poprej niso natisnjene bile. Med temi na novo zbranimi, ki do zdej niso natisnjene, jih je devet po nar več pobožnih in sosebno mitologiških, kterim se ne vé starost (v eni od njih se napomnujejo velikani die Riesen); ena je od cesarja Duklijana (Diokleciana), dve od cesarja Konstantina; tri od silniga cesarja Štefana (Dušana), pet od kneza Lazarja, deset od Kraljeviča Marka i. t. d. od različnih starašin našiga naroda do Turške vlade v naših zemljah.

Tudi tá druga knjiga bo tolikošna, kolikoršna je bila prva (okoli 40 natisnjenih polá), na ravno takim papirju, ravno tiste veličine; cena ji bo 2 gold. v srebru. Čas naročanja (prenumeration) terpi od konca Velkiserpana (po naši pratiki do polovice Kimovca *). Kdor do tega časa kaj naročnikov zbere, naj blagovoli njih imena z dnarji vred po segurni priliki v Beč (Dunaj) poslati z napisom: Herrn Theodor Tirka et Comp. in Wien. Kdor pošlje dnarje za deset knjig, dobi enajsto na dar. Od tiste gospode prenumerantov, ki so se na prvo knjigo naročili, ni treba zdej na novo imen pošiljati, ampak samo dnarje.

Vtegnil bi kdo reči, da je cena te knjige za naše bravec prevelika, ali če se premisli veličina knjige in lepota papirja, se mora reči, da pri nas do zdej cenejši knjige ni bilo; in jez sem tak malo ceno postavil samo zato, da bi se ta knjiga ložej med ljudstvom razširila (kadar bo pak popolnoma dodelana in bukvarjam v roke pride, dobri stojimo, da ne bo cenejši, ampak napol ali pa še več dražji). Če se pomisli, kako rad naš narod te svoje pesmi prebira in poslušá, bi se bilo treba nadjati, da se bo vsak Serbin, kateri je do zdej le kako knjigo kupil, z radostjo potrudil, da si tudi to pripravi, sosebno vedoč, da to ni knjiga od danes do jutri, ki bi pojutrišnjim ostarēti vtegnila; temuč da bo v svoji važnosti in ceni, kakor resnično ogledalo čistiga našiga narodniga jezika, narodnih misel in šeg, narodniga duha in življenja; in narodne dogodovine (odjemši od nje poezijo), še rastla, in da bo terpela, dokler bo našiga naroda in jezika. Nadjam se, da bo naša gospoda, kakor v Avstrijskim cesarstvu, tako tudi v Serbji in Černi gori, ne le po eno, ampak vsaki po premožnosti svoji tudi po več od teh knjig uzel in komur je ročno, jih tudi drugim priporočil, in bodo takó, (kakor predstojniki svojiga naroda) ne samo meni v ti narodni rabi pomogli, temuč tudi svētu pokazali, da je današnji narašaj našiga naroda vreden teh pésem, časti in slave, katero mu onē delajo. Nadjam se pa tudi enake pomoči od družih Slavjanov, kateri tudi, kakor naše bratinstvo in rojaki, imajo del v časti in Slavi teh pesem.

Vuk Štef. Karadžić.

Današnjemu listu je defeti del vinoréje perdjan.

*) Žal nam je, da nismo mogli to oznanilo v naših „Novicah“ ob pravim času razglasiti, ker smo ga prepozno v roke dobili. Upamo pa, da čas naročanja še ne bo zamujen, ako se to kmalo zdaj zgodi.

Vredništvo.

Shitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	5. Kosoperfka.		30. Kimovza.	
	fl.	kr.	fl.	kr.
1 mernik Pphenize domazhe	1	19	1	22
1 „ „ banafhke	1	20	—	—
1 „ Turfhize . . .	—	57	1	—
1 „ Sorfhize . . .	—	—	—	—
1 „ Rēshi . . .	—	50	1	—
1 „ Jezhmena . . .	—	40	—	54
1 „ Profa . . .	—	51	1	—
1 „ Ajde . . .	—	—	—	—
1 „ Ovfa . . .	—	32	—	33

V Ljubljani. Natisnil in saloshil Joshef Blasnik.